

Wat staat er op de agenda?

- *ongevallenrecht:*
hoe ver strekt de zorg?
- *kwantitatieve aansprakelijkheden*
- *werkgeversaansprakelijkheid*
ex art. 7:658
- *werkgeversaansprakelijkheid*
ex art. 7:611: wat is de status quo?
 - welke verkeersongevallen?
 - verzekeringsplicht buiten verkeer?

Eenvoudige casus

Rb. Zwolle 9 februari 2011, LJN:BP8547
*X/Stichting Openbaar primair Onderwijs
Deventer*

- *meisje raakt gewond op school na botsing op glijbaan*
- *school tekortgeschoten in toezicht?*
- *rechtbank*

bijzondere zorgplicht school

niet onbegrensd

elke onregelmatigheid opgemerkt?
ongevallen op schoolplein aanvaard

speeltoestel

 klimrek, schommel

in algemeen toezicht nodig?

Iets andere context

Rb. Utrecht JA 2011, 78

X/Sportfondsen Abcoude BV

- *zwemster attendeert badmeester*

man op bodem zwembad tijdens
vrijzwemmen in Het Meerbad

pas na (meer dan) 4 minuten
opgemerkt?

- *zwembad tekortgeschoten in toezicht?*

redelijk handelend toezichthouder?
inspanningsverplichting

Whvbz en Bhvbz

toezichtsplan

2 badmeesters op zondag

locaties; rondlopen

Aan de maat?

- *mobiel; actiever?; te statisch?*

- *man eerder moeten opmerken?*

‘(heel) druk’; spiegeling water

verdelen van aandacht

- *onvoldoende maatregelen?*

sensoren; stoel?

- *aanvaardbaar risico?*

Hoe ver gaat de zorg van een school?

Hof Amsterdam 4 oktober 2011,
200.070.846/1 SKO/X

- *letsel leerkracht; voetbal tijdens pleinwacht tegen haar hoofd*
- *school aansprakelijk ex art. 7:658?*

algeheel verbod plus handhaving?

wettelijke normen?

breed aanvaarde normen samenleving?

norm tussen- en buitenschoolse opvang?

ook ter bescherming leerkracht?

méér pleinwachten?

- *school aansprakelijk ex art. 7:611?*

ongevallenverzekering af te sluiten?

gangbare en marktconforme verzekering

En nu wordt leerling slachtoffer...

- *zorgplicht school ex art. 6:162*

er was een verbod...

achtergrond?

handhaving, maar hoe?

- *voetballer of juist niet?*
- *verplichting te zorgen voor adequate verzekering?*

Hoe ver gaat de zorg van een school?

HR 28 oktober 2011, LJN:BQ2324

X/Stichting ROC Twente

- *studente neemt deel aan door school georganiseerde kartwedstrijd; Kart Plaza Action World; ernstig letsel*

‘Sport op Maat’; studiepunten

- *onderwijsovereenkomst*

art. 13 OER

ROC heeft ongevallenverzekering afgesloten

verblijf op school en terrein en tijdens deelnemen aan activiteiten uitgaande van school

verzekeraar weigert uitkering

Is school nu aansprakelijk voor ontoereikende dekking?

- *laten deelnemen aan gevaarlijke activiteit zonder adequate dekking?*

volgens OER zou er verzekering zijn en die is ook afgesloten; echter uitsluiting

brengt art. 13 aanspraak op uitkering zonder voorbehoud mee?

algemeen bekend dat verzekeringen beperkingen en uitsluitingen kennen i.h.b. bij risicovolle activiteiten

meest uitgebreide schoolongevallende dekking

- *mocht eiseres ook los van OER of relatie tussen partijen op adequate verzekering door school rekenen?*

In cassatie

- *had school voor verzekering met dekking voor risicovolle activiteiten als kartwedstrijd moeten zorgen althans moeten waarschuwen voor ontbreken dekking op lopende verzekering?*

volgt voor Hof niet uit art. 13 OER; ook niet feiten gesteld waaruit eiseres er los van OER of relatie op zou mogen vertrouwen

- *is onderwijsinstelling zonder meer gehouden te zorgen voor adequate dekking bij risicovolle activiteiten althans te waarschuwen voor ontbreken ervan?*

‘zo ver gaande zorgplicht kan in haar algemeenheid niet worden aanvaard’

A-G Spier

- *enkel zorg op punt van verzekering aan de orde gesteld*
- *niet voorbeeld van art. 7:611 volgen*

geen verzekeringsplicht aannemen;
nieuwe afbakeningsproblemen

Rb. Arnhem NJF 2011, 260
Motorclub Flying Boetoe

niet nog een Doos van Pandora
buiten rechtsvormende taak

- *waarom niet over boeg gevaarstelling?*

riskant; zonder noodzaak
eigentijdse activiteiten; belevingswereld

signaal; prijskaartje?

Ongevallenrecht

Hof Arnhem 18 oktober 2011, LJN:
BU2970 X/Recobel BV

- *fotograaf zakt door vloer in slooppand*
- *eigenaar aansprakelijk?*
- *gebrekkige opstal in zin art. 6:174?*

HR RvdW 2011, 7 *Wilnis*

veiligheidseisen (HR)

gedragsnormen spelen belangrijke rol

veiligheidsvoorschriften en

zorgvuldigheidsnormen (PG)

aard en functie opstal

fysieke toestand ten tijde van gevaar

te verwachten gebruik derden (PG)

grootte kans op verwezenlijking gevaar

mogelijkheid/bezwaarlijkheid

maatregelen (HR)

En dus?

- *gebrek?*

sloop begonnen; bouwhekken
toegankelijk via hoofdpoort
ketting; hangslot
bordjes ‘Verboden toegang’
stil alarm

regelmatig hekken omgegooid
beveiliging

aard en bestemming slooppand
geen hoge eisen

maatregelen getroffen

- *(dan ook) geen onrechtmatig handelen*
- *obiter dictum: eigen schuld volwassene?*

Art. 7:658

HR NJ 2011, 273 *Boock/Heisterkamp*

- *ongeval bij lossen vrachtwagen*
‘ik geloof niet dat werkgever dit had kunnen voorkomen’
- *werkgever vs. werknemer*
‘aan werknemer om aan te geven welke maatregelen genomen hadden moeten worden’
‘aan werkgever om aan te tonen dat hij aan zorgplicht heeft voldaan!’
- *Hof*
toerekenbare tekortkoming zorgplicht
(1) schade geleden tijdens werk
(2) welke norm door werkgever is geschonden

In cassatie

- *Hoge Raad stelt voorop*

schade tijdens werk; aansprakelijk, tenzij

(1) niet tekortgeschoten

(2) opzet/bewuste roekeloosheid

gemotiveerde stelling werkgever

‘niet tekortgeschoten’

gemotiveerde betwisting door

werknemer, maar ...

geen afbreuk doen aan strekking art.

7:658 lid 2

door verlichting van processuele positie

bescherming te bieden tegen risico's

schade tijdens werk

- *oordeel Hof hiermee niet te verenigen*

Hof uitgegaan van stelplicht die niet past

binnen stelsel van art. 7:658

Werkgeversaansprakelijkheid

Hof Den Bosch JAR 2011, 243

Cuperus/CeDo Household Products NV

- *arm tussen keerrol en transportband*

passieve veiligheidsmaatregelen
uitgeschakeld

- *tekortkoming?*

ervaren kracht; werkdruk en stress?
niet te voorkomen?

aard zaak: voorkomen schade door
onwaarschijnlijk gedrag

kende instructie; desondanks genegeerd
werkdruk; ervaringsfeit

onderzoek naar afdoende
voorzorgsmaatregelen/veiliger werking

Werkgeversaansprakelijkheid

Hof Arnhem 29 maart 2011, LJN:BQ070

Kelderluik op hoofd

- *luik in vloer damestoilet coffeeshop; touw en knop; inmiddels gasveer*
- *Idiotensicher?*

geen absolute waarborg, maar werkgever niet snel vrijuit

waarschuwingen/instructies voldoende?

HR NJ 2008, 460 *Bayar/Wijnen*

niet geringe kans op ernstig letsel
effectievere maatregel mogelijk

- *huis-, tuin, en keukenongelukje?*

eenvoudige maatregel volstaat

Werkgeversaansprakelijkheid

Hof Leeuwarden 25 januari 2011,
LJN:BP4909 *Corus Perfo/X*

- *ongeval bij openen vrachtwagen*
- *verbod om te helpen*
overtreding
- *blijvend toezicht op naleving*
ervaringsfeit

Spectaculaire rechtsontwikkeling

- *front van de verkeersongevallen*

HR NJ 2009, 330 *Maasman/Akzo*

HR NJ 2009, 331 *Kooiker/Taxicentrale*

- *ontwikkeling verzekerbaarheid;
ongeval gemotoriseerd verkeer*

door velen, met grote regelmaat
gelopen; betaalbare premies

- *ex art. 7:611 zorgen voor behoorlijke
verzekering werknemer/bestuurder*
- *omvang afhankelijk omstandigheden*

verzekeringsmogelijkheden destijds
maatschappelijke opvattingen

- *bij schending verzekeringsplicht
aansprakelijkheid voorzover schade door
die tekortkoming*

Status quo

- *bijzonder vergoedingsniveau*

schade door missen verzekering

- *wanneer is verzekering aan de maat?*

mogelijkheden t.t.v. ongeval
maatschappelijke opvattingen

- wat moet gedekt zijn?
- verzekerde som?
- welke uitsluitingen zijn mogelijk?

- *reikwijdte?*

Gelegenheid tot antwoorden

HR NJ 2009, 332 *Maatzorg/Van der Graaf*

- *bij deelname wegverkeer invloed werkgever beperkt*
- *aanvullende zorgplicht art. 7:611? bijzondere gevaren wegverkeer beperkte mogelijkheden veelal geen baat bij art. 7:658*
- *zorgdragen voor behoorlijke verzekering bestuurder motorrijtuig*
- *geldt dit ook fietser of voetganger?*
- *bevestigende beantwoording t.a.v. gevallen waarin zij als gevolg van kwetsbaarheid in verkeer bijzonder risico lopen*

Maar *wanneer* is daarvan sprake?

- *voetgangers/fietsers*

risico van letsel- of zaakschade bij ongeval met voertuig(en)

- *voor fietsers bovendien*

risico van letsel- of zaakschade bij eenzijdig ongeval

- *risico's inmiddels eveneens goed verzekeraar tegen betaalbare premies*

En struikelende of uitgegleden postbode dan?

Ktr. Utrecht JAR 2010, 189

Wijenberg/Koninklijke TNT Post

- *postbezorgster glijdt uit op oprit; plaatselijk glad*
- *werkgever aansprakelijk?*

ex art. 7:658?

geen schending zorgplicht

ex art. 7:611?

schending verplichting zorg te dragen voor behoorlijke verzekering?

risico inherent aan werk

Systeem onder druk Hoge Raad

- *art. 7:658*
schuldaansprakelijkheid
tekortkoming in zorg veiligheid

bijzondere regels
stelplicht/bewijslast eneigen schuld

- *art. 7:611 (1)*
schuldaansprakelijkheid
tekortkoming in zorg veiligheid

gewone regels
stelplicht/bewijslast en eigen schuld

- *art. 7:611 (2)*
schending verplichting behoorlijke
verzekering af te sluiten

aansprakelijkheid voor zover schade
door die tekortkoming

Geest is uit de fles

- Ktr. Rotterdam NJF 2008, 432
X/Bas van der Heijden BV

kassamanager loopt ernstig letsel op;
diefstal in risicogebied

- Hof Den Bosch JAR 2010, 195
Hagens/Stichting 'De Rooyse Wissel'

sociotherapeut; gesloten afdeling;
gemolesteerd door TBS-patiënt; letsel

- Hof Leeuwarden JAR 2011, 56
Van Binsbergen/Stichting Trajectum

sociotherapeut; gesprek met cliënt;
plotseling stoeien; letsel

Verder wegzakken in het moeras?

A-G Spier in 2008 en 2009

- *onderscheid tussen gelaedeerden niet vol te houden*
- *voor toekomst: algemene verzekeringsplicht voor ongevallen ex art. 7:611*

minimale dekking van 1 miljoen euro

- *voor niet aldus verzekerde schade art. 7:658 als 'echte' schuldaansprakelijkheid*
- *verzekeringsstelsel (voor iedereen) als basis; aansprakelijkheid (voor sommigen) als extra*

TNT in cassatie

- strijd met *Maatzorg/Vd Graaf*

geen verzekeringsplicht voor eenzijdig ongeval voetganger

- *ongewenste doorkruising art. 7:658*

- *rechtsonzekerheid*

wanneer geen art. 7:658 maar wel verzekeringsplicht ex art. 7:611

- *A-G Spier*

op de rem gaan staan
ravijn van de rechtsontwikkeling

zaak had binnen art. 7:658 opgelost
kunnen worden

Wat doet de Hoge Raad?

Hoge Raad 11-11-2011, LJN: BR5215

- *ruime strekking zorgplicht ex art. 7:658*

ongevallen op arbeidsplaats

zeggenschap/instructiebevoegdheid

evt. ook op andere plaatsen voor werk

bijv. deelneming aan verkeer

- *dan beperkte betekenis zorgplicht*

ontbreken zeggenschap inrichting weg

andere factoren zonder effectieve invloed

veiligheid voertuig/instructies

HR NJ 2009, 332 *Maatzorg/Vd Graaf*

Maar er is méér dan art. 7:658

- *ongeval buiten werkzaamheden maar wel samenhang arbeidsovereenkomst en ongevalssituatie; evt. art. 7:611*

HR RvdW 2009, 552 *M/V Communicatie*
bedrijfsuitjes; personeelactiviteiten

HR NJ 1999, 534 *Reclasseringscliënt*
privésituatie; samenhang met werk

- *evt. ook art. 7:611 voor gevallen binnen bereik van art. 7:658*

bepaalde categorie van gevallen
zorgen voor behoorlijke verzekering

Maasman, Kooiker, Maatzorg/Vd Graaf

bestuurder; voetganger/fietser ongeval
met voertuig; eenzijdig ongeval fietser

aansprakelijk voor missen uitkering

Wat is nu de vraag?

- *overeenkomstige toepassing op werknemer die als voetganger eenzijdig ongeval op openbare weg overkomt?*

eigenlijk is art. 7:658 van toepassing

rechtspraak is uitzondering op
HR NJ 1990, 572 *De Kok/Jansen*

rechtvaardiging in samenstel factoren
bijzondere gevaren wegverkeer; beperkte
zorgplicht werkgever; weinig baat 7:658

- *ontwikkeling verzekeraarbaarheid;*
ongeval wegverkeer

door velen, met grote regelmaat
gelopen; betaalbare premies

- *in aanvulling ex art. 7:611 zorgen voor*
behoorlijke verzekering werknemers die
in werk verkeersongeval kunnen krijgen

Hoe ver reikt die verplichting?

- *bij huidige stand wetgeving*

beperkt blijven tot bekende gevallen

uitzondering op systeem art. 7:658; enkel aansprakelijk bij schending zorgplicht

voorkomen te ver gaande aantasting

- *goede argumenten voor verdergaande algemene bescherming tegen risico arbeidsongeval dan thans art. 7:658*

buiten rechtsvormende taak rechter

- *evt. specifieke voorzieningen door werknemers/werkgevers te treffen*

al dan niet in CAO's

Hoge Raad gaat hier nu niet verder

- *bij huidige stand wetgeving*

beperking verzekeringsplicht
ex art. 7:611 tot bestaande categorie

afgebakende categorie
rechtszekerheid; hanteerbaarheid recht

- *eenzijdig ongeval voetganger
uitdrukkelijk niet onder
verzekeringsplicht gebracht*

- *weliswaar heeft elke afbakening zeker
arbitrair karakter*

struikelen of uitglijden geen bijzonder
verkeersrisico

verdergaande bescherming dan bij
struikelen/uitglijden op arbeidsplaats

Toon gezet

Hoge Raad 11-11-2011, LJN:BR5223
Hagens/Stichting Rooyse Wissel

- *vooropgesteld in incidenteel beroep*
- *schade tijdens werk*

stelplicht en bewijslast m.b.t. zorg bij
werkgever

- *geen absolute waarborg; ook niet bij
bijzondere risico's*
- *ruime strekking zorgplicht*

werkgever niet snel vrijuit

HR NJ 2009, 332 *Maatzorg*

- *hoog veiligheidsniveau*

HR NJ 2008, 465 *Tarioui/Vendrig*

Vervolg

- *gemotiveerde stelling werkgever*
'niet tekortgeschoten'

*gemotiveerde betwisting door
werknemer, maar ...*

geen afbreuk doen aan strekking
art. 7:658 lid 2

door verlichting van processuele positie
bescherming te bieden tegen risico's
schade tijdens werk

- *in casu*

inherent gevaar geweldpleging tegen
personeel

gevaar heeft zich verwezenlijkt

stelplicht Rooyse Wissel: aan hoge
veiligheidsniveau voldaan?

Waar gaat het dan om?

- *algemene maatregelen ter beveiliging tegen dagelijkse omgang met TBS-ers*

incl. voorlichting; instructies, toezicht

- *specifieke maatregelen en instructies i.v. omgang met betrokken patiënt*

- *zeer hoge eisen aan stelplicht*

ongeval met letselschade bij gevaarzettende situatie

direct verband en inherent aan werk waaraan X zich niet kan onttrekken

- *vergelijking met positie ambtenaar; vergoeding ex art. 69 ARAR*

volledige vergoeding bij beroepsincident

Hoe loopt het af?

- *Rooyse Wissel heeft in casu niet aan stelplicht voldaan*
- *Hof heeft geen aandacht besteed aan algemene maatregelen en aanwijzingen*

kennelijk omdat eiser onvoldoende heeft gesteld; initiële stelplicht ligt bij Rooyse Wissel

- *geen absolute waarborg; ook niet bij bijzondere risico's op ongevallen*

niet alsnog aansprakelijkheid ex art. 7:611 bij structureel gevaarlijk werk

risicoaansprakelijkheid in strijd met wet

- *in cassatie geen nieuwe feiten; Rooyse Wissel aansprakelijk ex art. 7:658*

En toch iets zeggen over art. 7:611?

- *ondanks ontbreken belang;
verzekeringplicht ex art. 7:611?*
- *buiten verkeersongevallen ook bij
'regulier arbeidsongeval'?*

ontkennend antwoord

HR 11-11-2011 *Wijenberg/TNT*

beperkt tot verkeersongevallen
deze zaak valt daar niet onder

i.c. geen beperkte zeggenschap
instructiebevoegdheid; arbeidsplaats zelf
anders aantasting wettelijk stelsel
rechtsonzekerheid; grens met andere
ongevallen zonder verzekeringplicht?

Wat valt op?

- *‘bij huidige stand wetgeving’*

beperking verzekeringsplicht
ex art. 7:611 tot bestaande categorie

rechtszekerheid; hanteerbaarheid
anders aantasting wettelijk stelsel

- *art. 7:658 voorop*

herwaardering

HR NJ 1990, 572 *De Kok/Jansen*

- *duidelijk signaal omtrent betekenis art. 7:658 in deze concrete zaken*
- *betere bescherming werknemers?; buiten rechtsvormende taak*
- *wetgever en politiek aan zet*

